

РЕНТНА ПЛАТА

Зміст

1. Склад рентної плати
2. Рентна плата за користування надрами, порядок обчислення та сплати, звітність платників
3. Рентна плата за спеціальне використання води, порядок обчислення та сплати, звітність платників
4. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, порядок обчислення та сплати, звітність платників (с/р)
5. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України (с/р)
6. Відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням (с/р)

1. Склад рентної плати

Ефективність суспільного виробництва в цілому значною мірою залежить від ефективного, раціонального використання природних, виробничих і трудових ресурсів. Враховуючи, що ресурси безпосередньо використовуються суб'єктами господарювання, важливе значення має знаходження економічних важелів, які впливають на їхню діяльність, спрямовану на ефективне використання ресурсів.

Історія та практика оподаткування свідчать про використання різних податків та платежів за ресурси, з допомогою яких виконуються такі завдання:

- мобілізація коштів для забезпечення фінансування витрат на відтворення та ефективне використання ресурсів (фіскальна функція);
- створення умов для ефективного, раціонального використання ресурсів підприємством.

Основне призначення рентної плати – це покриття видатків на відтворення природних ресурсів та ефективне використання. Як і податки, стягнення рентної плати за ресурси має обов'язковий характер. Але на відміну від податкових методів формування доходів, плата за ресурси передбачає еквівалентність. У даний час ці платежі набули досить суттєвої фіскальної ваги у структурі зведеного бюджету держави.

Рентна плата складається з:

- рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин;
- рентної плати за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин;
- рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України;
- рентної плати за спеціальне використання води;
- рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів;
- рентної плати за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.

2. Рентна плата за користування надрами, порядок обчислення та сплати, звітність платників

На території України, в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони, діють єдині правила справляння платежів за користування надрами для видобування корисних копалин для всіх суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності, включаючи підприємства з іноземними інвестиціями, які здійснюють видобування корисних копалин.

Плата справляється за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного та місцевого значення, перелік яких визначено Кабінетом Міністрів України.

Об'єктом справляння є обсяг фактично погашених у надрах балансових та позабалансових запасів, який включає в себе як обсяг видобутку так і залишені не видобутими з надр корисних копалин.

Розрахована за балансовими нормативами плата за користування надрами для видобування корисних копалин є мінімальною величиною, яку надрокористувачі сплачують незалежно від геологічних особливостей родовищ та умов їх експлуатації.

Розрахунок плати за користування надрами для видобування корисних копалин визначається надрокористувачами самостійно шляхом множення обсягу погашених запасів на ціну одиниці мінеральної сировини.

Структурно-логічна схема розрахунку плати за користування надрами

$$\text{Об'єкт справляння (обсяг фактично погашених у надрах балансових та позабалансових запасів)} \times \text{Ціна одиниці мінеральної сировини} \times \text{Норматив плати} = \text{Розмір плати за користування надрами}$$

Плата стягується, виходячи із нормативу 1%. Для підприємств вугільної промисловості норматив понижений – 0,5%.

Постановою №1014 від 12.09.97 р. «Про порядок стягування плати за користування надрами для видобутку корисних копалин», зі змінами і

доповненнями Постановою КМУ №1426 від 26.10.2001р встановлено такий порядок стягування плати:

- плата за користування надрами для видобутку корисних копалин стягується з усіх суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від форм власності, що здійснюють видобуток корисних копалин, включаючи підприємства з іноземними інвестиціями;

- об'єктом стягування плати за користування надрами для видобутку корисних копалин є обсяг фактично погашених у надрах балансових і позабалансових запасів (обсяг добутих) корисних копалин;

- плата за користування надрами для видобутку корисних копалин встановлюється:

√ для вугілля кам'яного, вугілля бурого. Металевих корисних копалин, сировини нерудної для металургії, гірничо-хімічної, гірничорудного і будівельної сировини – виходячи з обсягів погашених у надрах балансових запасів корисних копалин, квот (лімітів на видобуток корисних копалин (якщо такі квоти (ліміти) встановлено) і нормативів плати за одиницю обсягів погашених у надрах запасів корисних копалин;

√ для урану, сировини ювелірної (дорогоцінні камені), ювелірно-виробничої (напівкоштовні камені), виробної (виробні камені) і лицювальних матеріалів – виходячи з вартості мінеральної сировини чи продукції її первинної переробки і нормативів плати до вартості добутої мінеральної сировини. Процедура розрахунку вартості добутої мінеральної сировини чи продукції її первинної переробки визначається інструкцією про порядок обчислення і стягування платежів за користування надрами для видобутку корисних копалин;

√ для мінеральних підземних вод – виходячи з обсягів добутих мінеральних підземних вод (крім скидів без використання), квот (лімітів) на видобуток мінеральних підземних вод і нормативів плати, диференційованих по групах, обсягах видобутку, напрямках використання і категоріях родовищ;

√ для золоторудної (золото металевої) сировини корінних родовищ – виходячи з обсягів добутої золоторудної (золотополіметалевої) сировини і нормативів плати диференційованих по типах родовищ, способах видобутку, типах золоторудної сировини і середньому вмісту золота за даними протоколами засідань Державної

комісії із запасів корисних копалин і паспортів металевих родовищ корисних копалин;

√ для золоторудної сировини розсипних родовищ – виходячи з обсягів добутої зола рудної сировини і нормативів плати, диференційованих по середньому вмісту золота за даними протоколів засідань Державної комісії із запасів корисних копалин і паспортів металевих родовищ корисних копалин. Якщо в користувачів надр облік добутої золоторудної (золотополіметелевої) сировини ведеться в кубічних метрах, перерахунок у тонни здійснюється відповідно до об'ємної маси золоторудної (золотополіметелевої) сировини;

√ для бурштинової руди – виходячи з обсягів добутої бурштинової руди нормативів плати, диференційованих по середньому вмісту бурштину, фактичного середнього вмісту бурштину наростаючим підсумком з початку року (у резерві ділянок) за даними статистичної звітності видобувних підприємств;

√ для титанової і титаноцирконієвої руди – виходячи з обсягів добутої титанової і титаноцирконієвої руди і нормативів плати, диференційованих по типах руд.

- обсяг погашених балансових запасів корисних копалин і фактичних їх втрат у надрах під час видобутку. Втрати запасів корисних копалин, що відповідно до технічних проектів зосереджені в охоронних місцях, бар'єрних місцях (між шахтами) і поблизу неякісно заштампованих свердловин, не підлягають обліку при визначенні розмірів платежів за користування надрами для видобутку корисних копалин за умови узгодження їх обсягів з відповідними органами Міністерства праці і соціальної політики;

- нормативи плати за користування надрами для видобутку корисних копалин встановлюються для кожного виду корисних копалин (групи корисних копалин, близьких за призначенням) як базові з подальшою їх диференціацією залежно від геологічних особливостей і умов експлуатації родовищ. Розрахована за базовими нормативами плата за користування надрами для видобутку корисних копалин є мінімальною величиною, яку користувачі надр сплачують незалежно від геологічних особливостей родовищ і умов їх експлуатації.

Базові і диференційовані нормативи плати за користування надрами для видобутку корисних копалин можуть переглядатися у випадку зміни умов

господарювання (оподаткування, кон'юнктура ринку, інфляція) і внаслідок вичерпання запасів надр. Перегляд цих нормативів і коефіцієнтів до базових нормативів плати здійснюється Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства екології і природних ресурсів, Мінекономіки і Мінфіну:

- якщо користувачі надр добувають позабалансові обсяги запасів корисних копалин, плата за відповідні обсяги запасів визначається як за балансові обсяги запасів і стягується з коефіцієнтом 0,5;
- якщо користувачі надр розробляють більше як один вид корисних копалин, плата обчислюється за кожен вид окремо;
- для комбінованих і комплексних родовищ конкретний перелік корисних копалин, за видобуток яких встановлюється плата, визначається ліцензіями (ліцензійними угодами) чи іншими відповідними документами на право користування надрами;
- якщо нафта, конденсат і природний газ добуваються понад базові обсяги (рівні), плата за відповідні обсяги їх видобутку стягується з коефіцієнтом 0,5. Базові обсяги (рівні) видобутку встановлюються Держнафтогазпромом;
- якщо піщано-гравійна сировина добувається в акваторіях морів, водоймищ, у ріках і їхніх заводах, до встановлених нормативів плати застосовується коефіцієнт 2 (крім видобутку, пов'язаного з очищенням фарватерів рік);
- на родовищах вуглекислих мінеральних підземних вод (гідрокарбонатних) при визначенні обсягу води, що добувається на свердловинах, не обладнаних стаціонарними газовідділеннями, застосовується коефіцієнт 0,85;
- до платежів за користування надрами може застосовуватися знижка за вичерпання запасів надр. Знижка надається користувачам надр, які здійснюють видобуток:
 - √ дефіцитних корисних копалин з низькою економічною ефективністю розробки родовищ, об'єктивно зумовленою і не пов'язаною з порушенням умов раціонального використання розвіданих запасів;
 - √ корисних копалин із залишкових запасів зниженої якості а також запасів, які важко добувати, крім випадків погіршення якості запасів корисних копалин в результаті вибіркового відпрацювання родовища.

Знижка за вичерпання запасів надається Кабміном України за поданням органу, що видає ліцензію, погоджену з Мінекономіки, Мінфіном, Мінекоресурсів і соціальної політики, на підставі представлених користувачем надр техніко-економічних обґрунтувань;

- плата за користування надрами що стягується у випадку:

√ видобутку погашених запасів, віднесених у процесі розробки родовищ у встановленому порядку до категорії втрачених у надрах, у тому числі повторної розробки родовищ;

√ використання гірничопромислових відходів, що утворюються в процесі переробки корисних копалин (шлами, пил, шлаки тощо);

√ використання розкритих і супутніх порід, що утворюються в процесі видобутку корисних копалин, не взятих у встановленому порядку на баланс;

- плата за обсяги добутих корисних копалин і обсяги у надрах, що не перевищують нормативних, зараховуються до валових витрат виробництва і обороту.

Плата за обсяги понаднормативних втрат корисних копалин, а також за обсяги їх видобутку понад встановлені квоти (ліміти) стягується за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємств;

- розрахунок платежів здійснюється відповідно до інструкції про порядок обчислення і стягнення плати за користування надрами для видобутку корисних копалин;

- розрахунки плати за базовий податковий (звітний) період, що дорівнює календарному кварталу, подаються користувачами надр протягом 40 календарних днів, що йдуть за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу, органам державної податкової служби за місцезнаходженням родовищ корисних копалин, а видобуток корисних копалин у межах континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони – за місцем податкової реєстрації платника.

Плата вноситься в бюджет користувачами надр протягом 10 календарних днів, що йдуть за останнім днем граничного терміну подання розрахунку плати, за місцезнаходженням родовища корисних копалин, а за видобуток корисних копалин у межах континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони – за місцем податкової реєстрації платника.

Сума плати за користування надрами для видобутку корисних копалин розраховується користувачами надр самостійно.

Користувачі надр несуть відповідальність за правильність обчислення і своєчасність внесення плати за користування надрами, а також за правильність складання і своєчасність подання органам Державної податкової адміністрації розрахункових сум за встановленою формою.

Плата за користування надрами для видобутих корисних копалин загальнодержавного значення в повному обсязі сплачується до державного бюджету, а плата за користування надрами для видобування корисних копалин місцевого значення – до місцевого бюджету.

Плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин сплачується в повному обсязі до місцевих бюджетів.

3. Рентна плата за спеціальне використання води, порядок обчислення та сплати, звітність платників

Справляння плати за спеціальне використання водних ресурсів як загальнодержавного так і місцевого значення здійснюється згідно зі ст.43 Закону України «Про охорону навколишнього середовища» за єдиними правилами згідно з порядком, встановленим Кабінетом Міністрів України, усіма суб'єктами підприємницької діяльності, крім тих, що використовують воду включно для задоволення власних питних і санітарно-гігієнічних потреб, підприємствами гідроенергетики та підприємствами водного транспорту, які експлуатують річкові водні шляхи.

До спеціального використання водних ресурсів належить використання води для задоволення виробничих потреб за допомогою спеціальних пристроїв та установок або використання води без їхнього застосування, яке може істотно вплинути на якісні та кількісні показники стану водних ресурсів, а також за користування водними об'єктами для потреб гідроенергетики та водного транспорту.

До водних ресурсів загальнодержавного значення належать відведені до басейнів річок поверхневі води, що розташовані або використовуються на території більш як однієї області, включаючи притоки всіх порядків та підземні води.

До водних ресурсів місцевого значення належать водні ресурси, що не відведені до ресурсів загальнодержавного значення, визначені переліком водних ресурсів місцевого значення і затверджені Державним комітетом з водного господарства за участю Міністерства охорони навколишнього природного середовища.

Платниками збору за спеціальне використання водних ресурсів є всі юридичні особи та громадяни – суб'єкти підприємницької діяльності, які використовують у господарській діяльності водні ресурси.

Об'єктом для нарахування є:

- збір за спеціальне використання водних ресурсів – фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі;

- збір за користування водами для потреб гідроенергетики і водного транспорту:

- ✓ обсяг води, пропущеної через турбіни гідроелектростанцій;

- ✓ тоннаж (місце)-доба експлуатації вантажних самохідних і несамохідних , і пасажирських суден.

Якщо підприємство використовує і поверхневі, і підземні води, то збір розраховується окремо по кожному джерелу.

Розміри збору за спеціальне використання водних ресурсів, крім тих, що використовуються підприємствами гідроенергетики та водного транспорту, встановлюються відповідно до нормативів плати, обсягів використання води та лімітів її використання.

Структурно-логічна схема розрахунку плати за спеціальне використання водних ресурсів

Фактичний обсяг води (*Обсяг використаної води + обсяг втрат води в системах водопостачання*) × Нормативи плати (*Диференційовані в залежності від водогосподарських мереж та від адміністративно-територіальної одиниці*) =
Розмір плати за спеціальне використання водних ресурсів

Збір не стягується (п.16 ПКМУ №1494) у таких випадках:

- якщо водні ресурси використовуються:

- ✓ для задоволення питних і санітарно-гігієнічних потреб населення, у тому числі включно власних (тобто не для виробництва продукції, надання послуг) питних і санітарно-гігієнічних потреб підприємств. Установ, організацій незалежно від форм власності і громадян – суб'єктів підприємницької діяльності;

- ✓ забезпечення протипожежних заходів;

- ✓ проведення заходів щодо зовнішнього територій населених пунктів;

- ✓ здійснення заходів щодо зовнішнього територій населених пунктів;

- ✓ здійснення заходів для пило заглушення в шахтах;

- ✓ потреб гідроенергетики, якщо вода використовується гідроаккумуляторною електростанцією, що функціонує в комплексі з гідроелектростанцією;

- за використання:

- ✓ морської води, крім води лиманів;

✓ води, що забирається науково-дослідними установами для наукових досліджень у галузі рисосіяння і для виробництва елітного насіння рису;

✓ води, що втрачені в магістральних і міжгосподарських каналах зрошувальних систем;

✓ підземних вод, що вилучаються з надр для усунення шкідливого впливу підземних вод (забруднення, підтоплення, засолення, заболочування, зсув тощо);

✓ води, що забирається підприємствами і організаціями для забезпечення випуску мальків цінних промислових водних живих ресурсів у природні водойми і водоймища;

- *за користування водою для потреб водного транспорту:*

✓ з суден морського водного транспорту, що використовує річковий водний шлях виключно для заходу з моря в морський порт, розташований у заплаві річки, без використання спеціальних заходів забезпечення судноплавства (скидання води з водоймищ і шлюзування);

✓ під час експлуатації водних шляхів стоян очними, службово-допоміжними і буксирними суднами й експлуатації водним транспортом ріки Дунай.

Розрахунок збору здійснюється виходячи з фактичного обсягу використаної води.

Якщо фактичний обсяг визначити неможливо через відсутність вимірювальних приладів, то обсяг використаної води розраховується виходячи з технічних даних засобів, що використовують (пропускають) воду.

Якщо вода надходить із системи водопостачання. А не безпосередньо з водойми, то ставка визначається залежно від того, з якої водойми надходить вода в систему водопостачання.

При використанні водних ресурсів загальнодержавного значення сплата збору здійснюється в державний і місцевий бюджети в співвідношенні 80% і 20% відповідно.

За понадлімітне використання водних ресурсів підприємство сплачує збір у п'ятикратному розмірі (п.12 ПКМУ №1494). При цьому сума збору за понадлімітне використання не включається до складу валових витрат (п.10 ПКМУ №1494).

Ліміти не встановлюються на обсяг води, використаної для потреб гідроенергетики і водного транспорту, тому сума сплаченого збору в цьому випадку повністю включається у валові витрати (п.9 і 11 ПКМУ №1494).

Ставки збору визначено Постановою №836. Чинні ставки наведено в додатку до інструкції.

Інструкція №231, що регламентує терміни подання розрахунку і сплати збору, приведена у відповідність із Законом № 2181, і тепер відповідно до пунктів 7.2 і 7.6 зазначеної Інструкції:

- термін подання розрахунку протягом 40 календарних днів, що йдуть за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу;
- термін сплати збору – протягом 10 календарних днів, що йдуть за граничним терміном подання розрахунку.

Розрахунок збору за використання водних ресурсів складається наростаючим підсумком з початку року, тобто за 1 квартал, перше півріччя, 9 місяців і рік.

Відповідно до пункту 16 ПКМУ №1494 збір за використання водних ресурсів для потреб водного транспорту за I квартал не враховується і розрахунок не подається. Тому зазначені підприємства подають розрахунок за три періоди – перше півріччя, 9 місяців і рік.

Приклад нормативів зборів за використання водних ресурсів (відповідно до Постанови № 836 КМУ від 18.05.99 «Про затвердження нормативів збору за спеціальне використання водних ресурсів», Наказу №113/6401 від 23.01.2002 р. «Про внесення змін в Інструкцію «Про порядок обчислення і сплати збору за користування водами для підприємств, потреб енергетики і водного транспорту».

Плата за спеціальне використання водних ресурсів справляється незалежно від того, чи надходили вони з водогосподарських систем безпосередньо, від інших користувачів, чи від підприємств комунального господарства. При цьому, крім названої плати, суб'єкти підприємницької діяльності сплачують постачальникам вартість послуг, пов'язаних з їх подачею.

Кількість використаної води визначається за показниками вимірювальних приладів. Якщо ж такі відсутні, то обсяг використаної води визначається, як виняток, за технологічними даними (тривалість роботи агрегатів, обсяг виготовленої продукції, витрати електроенергії тощо).

Ліміти та порядок видачі дозволів за спеціальне використання водних ресурсів загальнодержавного значення встановлює Кабінет Міністрів України, місцевого значення – Верховною Радою АР Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими Радами народних депутатів. За понадлімітне використання водних ресурсів плата обчислюється і справляється в п'ятикратному розмірі.

У межах встановленого ліміту платежі відносяться на витрати виробництва, а за понадлімітне використання – стягуються з прибутку, що залишається в розпорядженні суб'єкта підприємницької діяльності. Збір за спеціальне використання водних ресурсів загальнодержавного значення та їх понадлімітне використання, а також збір за користування водами для потреб гідроенергетики і водного транспорту зараховується платниками в повному обсязі до Державного бюджету України. Решта збору за спеціальне використання водних ресурсів місцевого значення та їх понадлімітне використання зараховується платниками в повному обсязі до місцевих бюджетів.

4. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, порядок обчислення та сплати, звітність платників

За використання лісових ресурсів та земельних ділянок лісового фонду в Україні справляється збір за спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду (лісовий дохід).

До лісових ресурсів державного значення належать деревина від рубок головного користування і живиця, заготовлені в лісах, які перебувають у державній власності.

Платниками збору є юридичні та фізичні особи, яким надано в постійне або тимчасове користування земельні ділянки лісового фонду (землекористувачі).

Спеціальне використання лісових ресурсів здійснюється на наданій земельній ділянці лісового фонду за спеціальним дозволом – лісорубним квитком (ордером) або лісовим квитком.

Лісовий квиток (ордер) видається:

- на використання лісових ресурсів державного значення (на заготівлю деревини при рубках головного користування і лісовідновних рубках та на заготівлю живиці в лісах, які перебувають у державній власності);
- на використання лісових ресурсів місцевого значення (на заготівлю деревини при рубках головного користування і лісо відвідних рубках в лісах, що перебувають в колективній і приватній власності, і на заготівлю другорядних лісових матеріалів – пеньків, лубу, кори, деревної зелені тощо).

Лісорубний квиток видається також на проведення рубок догляду за лісом, санітарних та інших рубок, пов'язаних з проведенням лісогосподарських заходів, і в разі розчищення лісових земель у зв'язку з будівництвом гідровузлів, трубопроводів, шляхів тощо, на сінокосіння, випасання худоби, розміщення вуликів і пасік, на заготівлю дикорослих плодів, ягід, грибів, горіхів, лікарських рослин і технічної сировини, на використання лісових ділянок з науково-дослідницькою метою, на тимчасове використання земель лісового фонду для сільськогосподарського виробництва, крім сільськогосподарських угідь, що входять до складу земель лісового фонду, а також на використання лісових ресурсів для

потреб мисливського господарства, на розміщення туристських таборів, баз відпочинку та інших подібних об'єктів із спорудженням будівель некапітального типу терміном до одного року.

Загальне використання лісових ресурсів є безкоштовним. Платним є спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду для потреб мисливського господарства, культурно-оздоровчих, спортивних і з туристичною метою та для проведення науково-дослідницьких робіт.

Об'єктом обчислення збору є деревина, що відпускається на пні, живиця, другорядні лісові матеріали, продукти побічного користування та окремі земельні ділянки лісового фонду.

Плата (збір) справляється за встановленими таксами або у вигляді орендної плати чи доходу, одержаного від реалізації лісових ресурсів на конкурсних умовах.

Структурно – логічна схема розрахунку збору за спеціальне використання лісових ресурсів та користування земельними ділянками лісового фонду

Об'єкт справляння (*Обсяги деревини, живиці, другорядних лісових матеріалів, окремих ділянок*) × Такси збору (*Диференціюються за поясами, видами порід лісу, якістю деревини, лісозаготівельними розрядами*) = Розмір збору за спеціальне використання лісових ресурсів.

Такси збору встановлюються Кабінетом Міністрів України і диференціюються за:

- лісотаксовими поясами;
- видами основних порід лісу;
- якістю деревини;
- лісозаготівельними розрядами.

Нормативи збору встановлюються для відпуску будь-яким заготівникам лісових порід на корені в порядку рубок головного користувача. Нормативи збору встановлюються з урахуванням розподілу лісів по лісо таксових поясах.

У випадку застосування конкурсних умов реалізації лісових ресурсів збір за них встановлюється не нижче встановлених нормативів.

Розмір орендної плати визначається за узгодженням сторін у договорі оренди, але не нижче встановлених нормативів.

У складі плати за використання лісових ресурсів справляється плата за земельні ділянки, надані на землях лісового фонду, за винятком земельних ділянок, зайнятих виробничими, культурно-побутовими, житловими будинками та господарськими будівлями і спорудами.

Сума збору обчислюється постійним лісокористувачам та проставляється в лісорубних квитках (ордерах) і лісових квитках. Дана сума підлягає перерахунку: якщо загальна кількість фактично заготовленої деревини під час її відпуску з обліком за площею перевищує зазначену в лісорубному квитку більше ніж на 10%, то лісокористувач обчислює і сплачує середньозважену таксову вартість додатково заготовленої деревини.

Розрахунки збору подаються протягом 40 календарних днів, наступних за останнім календарним днем звітного (податкового) кварталу, за місцем адміністративного розташування ділянок лісового фонду.

Сплата проводиться протягом 10 календарних днів, наступних за останнім днем граничного терміну подання розрахунку збору.

Збори за спеціальне використання лісових ресурсів державного значення перераховуються платниками в розмірі 100% до державного бюджету за місцем адміністративного розташування ділянок лісового фонду.

Збори за спеціальне використання лісових ресурсів місцевого значення та користування земельними ділянками лісового фонду для потреб мисливського господарства, культурно-оздоровчих, спортивних і туристичних цілей та проведення науково-дослідних робіт перераховуються платниками в розмірі 100% до бюджету АР Крим та місцевих бюджетів за місцем адміністративного розташування ділянок лісового фонду.

Відповідальність за правильність обчислення та своєчасність подання і повноту надходження лісового доходу до бюджету покладено на лісгоспи, які здійснюють управління лісозаготовками.

5. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України

З 01.01.2015 р., збір за користування радіочастотним ресурсом України трансформовано в одну із складових рентної плати — рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України.

Радіочастотний ресурс - це частина радіочастотного спектра, придатна для передавання та приймання електромагнітної енергії радіоелектронними засобами, яку можливо використовувати на території України та за її межами відповідно до законів України та міжнародного права, а також на виділених для України частотно-орбітальних позиціях.

Платниками є загальні користувачі радіочастотного ресурсу України, які користуються ресурсом в межах виділеної частини смуг радіочастот загального користування на підставі:

- ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України;
- ліцензії на мовлення та дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою;
- дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою, отриманого на підставі договору з власником ліцензії на мовлення;
- дозволу на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою.

Не є платниками спеціальні користувачі, перелік яких визначено законодавством про радіочастотний ресурс, та радіоаматори.

Об'єктом оподаткування збором є ширина смуги радіочастот (у МГц), що визначається як частина смуги радіочастот загального користування у відповідному регіоні та зазначена в ліцензії на користування радіочастотним ресурсом України або в дозволі на експлуатацію радіоелектронного засобу та випромінювального пристрою для технологічних користувачів та користувачів, які користуються радіочастотним ресурсом для розповсюдження телерадіопрограм.

Ставки плати за користування радіочастотним ресурсом визначаються відповідно до виду радіозв'язку та діапазону радіочастот.

Види радіозв'язку визначаються від виду передачі радіосигналів залежно від потужності: від найслабших (до 1 Вт) до найпотужніших (понад 501 кВт).

Базовий податковий (звітний) період для рентної плати дорівнює календарному кварталу. Згідно з п. 257.4 ПКУ у податковому (звітному) періоді платники рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України сплачують авансові внески з рентної плати до 30 числа кожного місяця (у лютому — до 28 або 29 числа). Розмір таких авансових внесків складається з однієї третини суми податкових зобов'язань з рентної плати, визначеної у податковій декларації за попередній податковий (звітний) період. Сума податкових зобов'язань з рентної плати, визначена у податковій декларації за податковий (звітний) період, сплачується платником до бюджету протягом 10 календарних днів після закінчення граничного строку подання такої податкової декларації з урахуванням фактично сплачених авансових внесків (п. 257.5 ПКУ). Фіскали роз'яснили, що в першому кварталі 2015 року для платників рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України розмір авансових внесків встановлюється в розмірі однієї третини суми податкових зобов'язань, визначених в податкових деклараціях зі збору за користування радіочастотним ресурсом України за грудень 2014 року (лист Мінфіну від 03.02.2015 р. № 31-11140-08-10/3324).

6. Відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням

На платника рентної плати покладається відповідальність за правильність обчислення, повноту і своєчасність її внесення до бюджету, а також за своєчасність подання контролюючим органам відповідних податкових декларацій згідно із нормами Кодексу та інших законодавчих актів.

На суму податкових зобов'язань з рентної плати, що нарахована платником рентної плати за податковий (звітний) період, але не сплачена протягом 10 календарних днів, що настають за останнім календарним днем граничного строку подання податкової декларації, нараховується пеня в порядку, встановленому розділом II цього Кодексу.

Контроль за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою справляння рентної плати здійснюють контролюючі органи.

Особливості контролю за справлянням рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин

Контролюючі органи для забезпечення контролю за правильністю обчислення платником суми рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин в частині визначення обсягу (кількості) видобутих корисних копалин у межах наданої йому ділянки надр, а також коригуючих коефіцієнтів згідно з пунктом 252.2 статті 252 Кодексу у встановленому законодавством порядку можуть залучати центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері державного гірничого нагляду, а також у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

За фактами, які відбуваються протягом шести місяців, щодо невнесення, несвоєчасного внесення платником рентної плати сум податкових зобов'язань або невиконання платником податкових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, порушує перед відповідним центральним органом виконавчої влади питання зупинення дії відповідного спеціального дозволу.

До доходів, що виникли у платника в результаті реалізації таким платником прав користування ділянкою надр у період невнесення, несвоєчасного внесення

платником сум податкових зобов'язань з рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин (за виключенням випадків донарахувань та штрафних санкцій за результатами перевірок контролюючих органів) протягом шести місяців, а також на період зупинення дії відповідного спеціального дозволу, застосовується адміністративно-господарська санкція у вигляді вилучення отриманого (нарахованого) платником або відповідним контролюючим органом прибутку (доходу) від господарської діяльності з видобування корисних копалин.

Органи державного гірничого нагляду у місячний строк після прийняття відповідного рішення надсилають до контролюючого органу за місцем податкової реєстрації платника, який буде здійснювати видобуток корисних копалин, у тому числі під час геологічного вивчення, повідомлення про надання такому платнику дозволу на початок ведення видобувних робіт або погодження на проведення дослідно-промислової розробки.

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та забезпечення раціонального використання надр, у місячний строк після прийняття відповідного рішення надсилає до контролюючого органу за місцем податкової реєстрації платника, який буде здійснювати видобуток корисних копалин, у тому числі під час геологічного вивчення, копію затверджених платником схем руху видобутої корисної копалини (мінеральної сировини) на виробничих ділянках та місцях зберігання з урахуванням складу вихідної сировини, умов конкретного виробництва, особливостей технологічного процесу та вимог до кінцевої продукції з конкретизацією порядку визначення якості сировини та кінцевого продукту, визначення вмісту основної та супутньої корисної копалини в лабораторіях, атестованих згідно з правилами уповноваження та атестації у державній метрологічній системі.

Контроль за правильністю визначення обсягів використання надр в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного гірничого нагляду, який подає у місячний строк з дня видачі чи вилучення акта про надання гірничого відводу контролюючим органам за місцезнаходженням ділянки надр інформацію про зміни у переліку користувачів надр.

У разі несплати рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України або сплати її в неповному обсязі платниками рентної плати протягом шести місяців контролюючі органи подають інформацію про таких платників до національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, для вжиття до них заходів згідно із законодавством.

Інформацію про платників рентної плати, які користуються радіочастотним ресурсом України для розповсюдження телерадіопрограм і протягом шести місяців не сплатили рентну плату або сплатили її не в повному обсязі, контролюючі органи подають до Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення для вжиття до них заходів згідно із законодавством.

Особливості контролю за справлянням рентної плати за спеціальне використання води

Органи, що видають дозволи на спеціальне водокористування, щороку до 20 січня подають контролюючим органам та органам водного господарства інформацію про водокористувачів, яким видано такі дозволи.

Водокористувачі, яким видано дозволи на спеціальне водокористування та які здійснюють постачання води іншим водокористувачам, щороку до 20 січня подають контролюючим органам та органам водного господарства перелік водокористувачів - абонентів.

У разі зміни умов водокористування, видачі протягом року нових дозволів на спеціальне водокористування, укладення договорів на поставку води водокористувачі, які отримали переоформлені дозволи на спеціальне водокористування, договори на поставку води, зобов'язані протягом 10 днів повідомити про це контролюючим органам та органам водного господарства.

У разі несплати рентної плати або сплати її не в повному обсязі протягом шести місяців контролюючі органи подають інформацію про платників рентної плати до органів, що видають дозволи на спеціальне водокористування, для вжиття до них заходів згідно із законом.

Суб'єкти лісових відносин, які видають спеціальні дозволи, до 10 числа місяця, що настає за звітним кварталом, направляють контролюючим органам перелік лісокористувачів, яким видано лісорубні квитки та лісові квитки, за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері лісового господарства";

Питання для самоконтролю

1. Які види плати за ресурси є в Україні?
2. Яка сутність і призначення рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів?
3. Який порядок розрахунку і сплати рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів?
4. Яка сутність і призначення рентної плати за спеціальне використання води?
5. Назвіть об'єкти обкладення та ставки плати за воду.
6. Який порядок обчислення та сплати рентної плати за розробку корисних копалин?
7. Що є об'єктом справляння плати за розробку корисних копалин?
8. Яка сутність і призначення рентної плати за користування радіочастотним ресурсом України?
9. Відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням